

ROZVÍJENÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ V UČEBNÍCÍCH ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY (ČÍTANKA 2, PRACOVNÍ SEŠITY S PÍSANKOU I, II, III, IV)

Název a vymezení kompetence v RVP

Kompetence k učení –
umožnit žákům osvojit si
strategie učení a motivovat
je pro celoživotní učení.

Naplnování klíčových kompetencí v učebnicích ČJL pro 2. ročník

Pestrá nabídka textů směřuje k cíli dosažení funkční gramotnosti jako předpokladu celoživotní schopnosti využívat různé informační zdroje k učení i k řešení problémů. Metoda zprostředkování nového učiva pomocí indukce a nejrůznější typy úloh (především ty, které odkazují k dalším vzdělávacím oblastem a k běžnému životu) vedou žáky k osvojení dovednosti učit se. Motivaci k učení podporuje také možnost sebehodnocení.

Žáci se soustavně učí pracovat s textem, vyhledávat v něm údaje podle zadání a získávat z textu informace; jsou vedeni ke čtení textů literárních i věcných a začínají si uvědomovat, že texty jsou základní zdroj poučení.

Kompetence k řešení problémů –

podněcovat žáky
k tvořivému myšlení,
logickému uvažování
a k řešení problémů.

Mnohé z rozmanitých úloh, a zvláště úlohy problémové, umožňují dětem rozpoznat problém přiměřený jejich věku, pochopit jeho podstatu a naučit se jej řešit. Do problémových situací jsou žáci často stavěni také při induktivním osvojování nového učiva.

Žáci jsou soustavně vedeni k samostatnému uvažování o přečteném textu a ke zdůvodňování svých názorů.

Kompetence komunikativní –

vést žáky k všestranné,
účinné a otevřené
komunikaci.

V učebnici jsou rovnoměrně na úrovni porozumění rozvíjeny základní komunikační dovednosti: produktivní, tj. mluvení a psaní, a receptivní, tj. naslouchání a čtení. Zahrnují oblast komunikace verbální i neverbální.

Významnou stránkou je vlastní produkce textů – mluvených i psaných, tvořených podle konkrétního zadání, textů volných, i z konkrétních komunikačních situací.

Žáci jsou stimulováni k tomu, aby při čtení uplatňovali receptivní i produktivní schopnosti (psali, mluvili, vzájemně si naslouchali); jsou soustavně vedeni i k práci s jinými komunikačními kanály (médii) a s jinými sémiotickými kódy (při zachování přirozeného jazyka jako kódu ústředního) – kreslí, posuzují ilustrace atd.

Kompetence sociální a personální –

učit žáky pečovat o své
zdraví, chránit ho a být za
ně zodpovědný, projevat
pozitivní city; rozvíjet
vnímavost k lidem, prostředí
i k přírodě a schopnost
spolupracovat a respektovat
úspěchy vlastní i druhých.

Texty v učebnici podporují odpovědnost za vlastní i cizí zdraví a bezpečnost, zdůrazňují zdravý životní styl, kladný vztah k přírodě i k životnímu prostředí.

Navrhované formy práce a mnohé ilustrace směřují k nenásilnému upozornění na dodržování základních zásad společenského chování. Napomáhají tím rozvoji osobnosti i sebedůvěry dětí.

Texty jsou voleny ve shodě s výchovným zaměřením RVP. Velká pozornost je věnována tématům sociálním, vztahu k domovu, k rodné obci, vlasti, k jiným zemím, vztahu k blízkým lidem, kamarádům ze světa zvířat, vztahu k přírodě, ke svému zdraví, k technice, k médiím atd., s důrazem na to, aby žáci o těchto tématech hovořili a dospívali k zřetelným pozitivním postojům.

Název a vymezení kompetence v RVP

Kompetence občanské – připravovat žáky, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti; vést je k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit se žít společně s ostatními lidmi.

Naplnování klíčových kompetencí v učebnicích ČJL pro 2. ročník

Osvojování občanské kompetence je podporováno užíváním různých organizačních forem práce při výuce, zejména skupinové práce. Nejvíce naplňovanou složkou této kompetence je respektování, ochrana a oceňování našich **tradic a kulturního i historického dědictví**. Pozornost je věnována primárně umělecké literatuře, obvykle jsou i odkazy na další druhy umění.

Stranou nezůstává ani genderová problematika.

Texty jsou voleny vždy tak, aby si žáci uvědomovali jak svá práva, tak i povinnosti – k domovu, k rodnému městu, k vlasti, k přírodě v jejích různých funkcích apod. Velká pozornost se věnuje seznamování se s jinakostí různého typu (cizost, neznámost, odlišnost) jako s příležitostí k obohacení vlastního života, výchově k toleranci a k vědomí si vlastních práv i práv ostatních, včetně zvířat a rostlin.

Kompetence pracovní – pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Při práci jsou děti vedeny k přiměřené pracovní samostatnosti, učí se rozvrhnout si svou práci a dovést ji k požadovanému cíli. Přispívají k tomu i úlohy dlouhodobějšího charakteru. Texty obsahují také zmínky o práci dospělých a tím přispívají k budování představ o vlastní profesní orientaci. Úlohy s popisem pracovního postupu vedou k bezpečnému a účinnému používání některých materiálů, nástrojů a vybavení a dodržování vymezených pravidel při práci s nimi. Při čtení se žáci seznamují s různými oblastmi a formami lidské práce, jsou vedeni k pochopení jejího významu pro lidský život i její vlastní zajímavosti.

Výstupy stanovené RVP ZV

Žák rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších.

Žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu.

Žák vyjadřuje své pocity z přečteného textu.

Žák pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností.

Výstupy stanovené autory učebnic

(pokračují aktivity z 1. ročníku, přistupují nové)

Žák zná základní pojmy – verš, rým, báseň, přirovnání –, dokáže doplňovat výrazy do básně ve shodě s jejím metrem; zná z vlastní zkušenosti základní žánry a některé vybrané texty – říkadla, hádanky, pohádky, povídky, komiksy, bajky.

Žák výrazně čte a přednáší z paměti básně, umí si připravit veršovanou roli při dramatizaci básně a odpovídajícím způsobem ji přednést nebo zahrát.

Žák dokáže a je ochoten mluvit o jednoduchém prožitku z přečteného textu, učí se vztáhnout jeho obsah ke své osobní zkušenosti, uvažovat o myšlence, kterou chtěl autor vyjádřit.

Žák dokáže text reprodukovat s oporou o obrázkovou osnovu i volně, domýšlet, dovede doplňovat chybějící výrazy, vyhledávat v textu výrazy podle zadání, dokáže text ilustrovat a dramatizovat, umí srovnávat dvojí různé zpracování téhož příběhu a mluvit o nápadnějších rozdílech mezi těmito zpracováními.